

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimis administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Intru mulți ani, I. P. S. Stăpâne!

La sărbătoarea sfântului Prooroc Ilie se împlinesc 70 de ani de când, într'o bisericuță de lemn, din creerii Carpaților ardeleni, a primit baia sfântului Botez creștinesc I. P. S. Patriarh Dr. Miron Cristea.

Fiu de țărani evlavioși, I. P. S. Sa și-a purtat comoara moștenită a sufletului său neatinsă prin toate pribegiile spre cari l-a trimis dorul de carte înaltă. Și sporindu-o cu aspra hotărâre de a servi exclusiv neamului său oropsit, a îmbrăcat rasa preotească, ce l-a dus spre cea mai înaltă demnitate bisericească.

Astăzi Biserica ortodoxă română este în pragul unei sărbătoriri, pentru care visteriile inimii noastre își deschid tot prisosul curăției lor. Și se cuvine aceasta cu atât mai mult, că septuagenarul sărbătorit de aproape jumătate an îndeplinește cu seninătate onoarea apăsătoare de întâiu Sfetnic al Tronului.

Iată deci examenul minunat al hărniciei, al tăriei de caracter; iată și degetul lui Dumnezeu care în clipe grele îndreptează mentorii popoarelor spre Corabia cea neviforită, sfânta Biserică a Lui!

Episcopul modestului scaun dela Caransebeș, vijeliosul bărbat al Adunării din Alba-Iulia e chemat mitropolit-primat îndatăce hotarele românești s'au lărgit în marginile lor firești. Brațul binecuvântător a știut să ridice ca prin farmec moralul răvășit de războaie și nenorociri. Ajunge Patriarh, întâiul Patriarh al Bisericii române ortodoxe, ridicând Cârja Bisericii naționale spre gradul suprem al demnități bisericești. Dar iată-l pe Patriarhul Țării conducând și destinele ei lumești: ca Inalt Regent în cei patru ani de restriște, ca Președinte de Consiliu astăzi, în vremuri mai bune, dar de adânci prefaceri morale!

Pentru atâtea neprețuit de mari servicii, aduse pe altarul Bisericii și al neamului, genunchiul nostru se pleacă smerit în ziua de sărbătoare a Neamului întreg, îngânând în rugăciunea noastră numele bunului Patriarh Miron.

Foaia noastră diecezană mesagera norocoasă timp de peste un deceniu — cel mai critic din toată istoria poporului român — a circulărilor și îndrumărilor Episcopului ei de odinioară, simte profundă mângăere în aceste solemne zile. Capitoul cel mai sbuciumat dar și cel mai glorios din viața întâiului Patriarh român s'a înscris în mărturia cetitorilor ei, a credincioșilor episcopiei noastre. Aici s'a oțelit un caracter de combatant, aici în acest avantpost al greutăților și stâlp de rezistență s'a format diplomatul iscusit, păstorul model care își știe apăra turma în o mie de pericole. Câți tineri nu-și datorează viața acestui părinte ocrotitor, primindu-i printre teologi și ferindu-i de măcelul războiului, la care Ungurii se grăbiau să trimită pe Români? Și cei plecați, animați de sonoritatea glasului său îmbărbătător, și cei rămași — mângăiați cu dulceața aceluiași cuvânt, îl purtau în inimă ca pe un sfânt..

Arhiva Consistorului din Caransebeș ca și vechii colaboratori sunt dovada vie și grăitoare pentru tăria cu care fostul episcop apăra bisericii și școale românești dela pierzare. Biograful I. Rusu-Abrudeanu omite să spună, dar aceasta o știm noi, cum ultrașovinii miniștri de instrucție și culte, unguri — și întreaga gașcă de conjurați împotriva noastră îi reproșau anumite acte și atitudini. Și, diplomat, episcopul dela Caransebeș răspundea invariabil: „nu pot face nimic, eu nu sunt singur, e constituția bisericească, și asta dă drepturi mai mari decât sunt puterile mele“... Un zid ocrotitor, „constituția bisericească“ — statutul nostru organic — i-a îngădit răspunderea și i-a ușurat Ierarhului

critica lui situație. Nu trebuie să retăcem rolul mănunchiului de naționaliști de aici din Caransebeș, între cari cei dintâi erau fericiții Arhieri Iosif și Filaret asupra cărora prea timpuriu se lasă vălul uitării... În taină, poate uneori punându-l pe Arhipăstor în situații grele, aceștia clădeau la mărețul palat al viitorului...

De acolo din frumsețea anilor cari l-au împurpurat năzuințele, rugămu-L pe I. P. S. Sa să primească omagiul nostru creștinesc:

Intru mulți ani, I. P. S. Stăpâne!

Săptămâna.

„Cum M'ai trimis Tu pe Mine în lume, așa i-am trimis și Eu pe ei în lume“.

Ioan 17, 18.

Textul biblic de mai sus, extras din sf. evanghelie dela Ioan cap. 17, 18 din Dumineca a 5-a după Rusalii, se pare că a fost generatorul multor inspirațiuni de mari lucrări.

Precum Creatorul a simțit nevoia a trimite pe Fiul Său în lume, ca apoi Iisus Hristos să trimită pe sf. apostoli și prin ei, în eternitate pe urmașii lor, ca să propovăduiască măreția planului divin pentru ridicarea lumii, lalumină din întunec, tot așa și mării conducătorii ai lumii au simțit necesar a trimite misionade pentru ridicarea nivelului sub tot raportul al condușilor și supușilor lor.

Textul biblic: Cum M'ai trimis Tu pe mine în lume, așa i-am trimis și Eu pe ei în lume“... se repetează de atâtea ori, când se încearcă o nouă îndrumare fie în univers, fie în regiuni ori state cu caracter etnic.

La noi, la Români, deviza: „Cum am fost trimis, așa vă trimit“... a fost adeseori folosită.

În vremea din urmă însuși M. Sa Regele Carol al II-lea, inspirat din textul biblic, trimite la sate câte un mănunchi de tineri, pentru ca prin sufletul tiner și dotați cu o cultură corăspunzătoare, să regenereze o stare de lucruri destul de întunecată.

Acești tineri grupați în jurul Fundațiilor Culturale „Principele Carol“ — o ctitorie regească — se intitulează „Echipe Regale Studentești“.

Dările de seamă din anii trecuți sunt mărturia unei rodnice activități de revoluționare a mentalității satelor, pe unde au trecut.

Misionadele din acest an, socotite după cuvântările de prezentare a șefilor acestor Echipe, pare a avea un caracter mai accentuat, mai hotărât și precis.

Multiplicitatea loturilor ridicării satelor, cuprinse în programul de lucru din acest an, dovedesc

că textul biblic este pe deplin înțeles, cu atât mai vârtos că începerea activității Echipelor se începe în săptămâna a 5-a, dominată de acest text biblic.

Timbrul misionadei Echipelor Regale Studentești, este cuprins în deviza: **„Credință și Muncă pentru Țară și Rege“**.

*

De ce a simțit M. Sa Regele nevoia de a trimite în țară Echipele Regale Studentești, pentru a se stimula deviza: *Credință și Muncă*“?...

Starea social-politică dela noi este cuprinsă în cartea de curând apărută: *„Regenerarea neamului românesc“* de N. Porsenna, în care la pag. 39 scrie următoarele: *Efortul și munca* nu se bucură la noi de o stimă, ci de un ușor dispreț, ca un lucru vulgar, destinat naturilor inferioare. În mare respect e numai *inteligința*. De aici până la admirația față de deșteptăciunea superficială a șarlatanului e numai un pas. Și pasul acesta a fost trecut de mult“. Urmează un citat al publicistului Dr. I. Baur, care prin cuvintele foarte tari, ne silește a-l omite, citez mai departe concluziile autorului din pag. 40 op. cit: „Nu numai nivelul activității politice e atât de scăzut, ci al întregii vieți sociale. Admirabilele noastre legi, copiate dela străini, nu se aplică niciuna, când e vorba de sancțiuni împotriva delicvenților publici“... „Din punct de vedere sociologic, aceasta e *forma primitivă* a vieții: nu **imorală**, ci **amorală**, fără măcar *conștiința moralei*. Idealul rasei noastre a devenit: *„Căștigul fără muncă“* (expresia lui Eminescu), superficialitatea, spoiala. *Intr'un cuvânt lipsa de efort*“.

La pag. 72 se citează: *„Nu cultura e scopul mării reforme, ci educația*. Cultura e un accesoriu, un rafinement, un lux, care îmbogățește numai mintea și se înfăptuește cea din urmă. Educația (sau creșterea) este temelia: ea tinde *„să crească“*, să dezvolte întreaga ființă, începând cu trupul, și paralel cu acesta sufletul individului, al neamului întreg“.

Concluzia autorului este cuprinsă în deviza *Credință și Muncă, pentru colectivitate prin individ*.

În baza acestor constatări — probabil și altele mai grave — a fost necesară *trimiterea* Echipelor Regale Studentești la sate.

Axele: *Efort-muncă, Credință și Muncă* sunt determinantele acestor misionade.

*

Echipele Regale studentești din com. *Lescovița* ca și celelalte Echipe în această săptămână și-a început activitatea printr'un serviciu divin, demonstrații străjerești și cuvântarea program de

lucru precum și prezentarea Echipei sătenilor,

Șeful Echipei din Lescovița, este dl **Ioan Moțiu** student la Academia Comercială din București, originar din **Pârvova** graniței almagene. Un suflet frământat de cele mai bune nobile și frumoase intențiuni, gata oricând de jertfă și de o modestie excepțional de plină de sacrificii. La acest om am verificat axioma: *cultura e un accesoriu, un rafinament, iar sufletul și creșterea sunt dinamica tuturor acțiunilor.*

Cuvântarea program și de prezentare a dlui I. Moțiu este plină de accente semnificative și pe deplin subliniate ca o chezășie a unor obligațiuni ce trebuiesc *neconștient și cu orice sacrificiu îndeplinite.* Trecutul său -- de 2 ani de muncă — garantează pe deplin înfăptuirea programului de lucru.

Restul echipierilor sunt oameni cu rosturi și diplome câștigate prin credință și muncă. Serioși dotați cu *cultura* necesară, dublată de *voiața fermă și creșterea* care face ca programul să fie faptă și nu numai paradă de vorbe frumoase.

Ascultând cuvântarea șefului Echipei Regale din Lescovița — a dlui I. Moțiu — am înțeles puterea de dinamizare a cuvintelor Mântuitorului: Cum M'ai trimis Tu pe mine în lume...

Iată că *Credința* poate săvârși *Muncă*...

Pr. Traian Constantin.

Memoriul Oravițenilor pentru strămutarea Episcopiei Caransebeșului la Oravița.

Problema restaurării episcopiei Timișorii continuă să fie obiectul central al preocupărilor bănățene. Și azi, ca și înainte cu 90 ani, ea pasionează și antrenează în luptă pe cei ce au intuiția clară și profundă a realităților românești bănățene și, în legătură cu ele, a viitorului — sub toate raporturile — acestui „Ținut“.

Despre rolul incomensurabil al unei episcopii ortodoxe române în centrul „Ținutului“, a celui mai de seamă Ținut al Țării, sunt convinși toți bunii români, dela cel mai umil până la Primul credincios al acestei Biserici, — iar a mai stărui asupra necesității și urgenței de a se restaura acest străvechi scaun episcopal ori mitropolitan, este ca și când s'ar insista, nu fără riscul de a fi luat în derâdere, asupra necesității organice de a ne hrăni și îmbrăca, spre a putea ființa în această lume.

Dacă pentru fiecare Român bănățean este ceva *prea firesc* a avea azi, în Timișoara înstreinată, strămoșeasca instituție spirituală,

care să dea caracter de permanență stăpânirii politice românești asupra acestui „ținut“ eliberat de sub cătușele sclaviei milenare; — dacă — cu toată importanța și necesitatea ce o comportă pentru Statul național și Biserica strămoșească o Vlădicie românească în Timișoara, — până azi nu s'a putut da ființă concretă acestui înalt postulat național și religios, din o mie și una de motive, cari toate se concentrează și se reduc la unul singur: *lipsa de solidaritate a Bănățenilor* în fața marilor probleme ale vieții naționale și religioase, — dacă soluția la care s'au oprit — din atâtea și atâtea considerații, de ordin politic, geografic, confesional și național — mai marii noștri și Inaltele foruri de conducere ale Patriarhiei române, de a reface măcar unitatea religioasă a Banatului, prin readucerea la singura episcopie bănățeană a părților „anexate“ temporar și anticanonic, în 1865, la eparhia Aradului, fapt care ar trage după sine, iarăși în mod *firesc*, strămutarea episcopiei din orașelul periferic și cu greu accesibil pentru majoritatea protopopiatelor, în *centrul* eparhiei, care de mâine încolo va fi și centrul „ținutului Timiș“, — înfășișit dacă după toate luptele și frământările și împotriva tuturor înaltelor considerațiuni, postulatul național-religios al Bănățenilor n'a putut fi realizat, atunci dezideratul exprimat în titlul acestui articol va apare pentru oricare cetitor nu numai un ce paradoxal ci de-a-dreptul absurd.

Și, totuși, el exprimă o realitate, o năzuință și o credință. Ceeace noi, azi, în anul mântuirii 1938, ne pare *firesc*, fraților noștri din Oravița le-a părut aceasta natural înainte cu 73 ani.

Intr'o vreme când — deși întreg sub jug — Banatul n'a suferit amputarea dureroasă etnică și geografică de azi, — când Caransebeșul era centrul Comandamentului grăniceresc, — când tradiția despre gloria biserică și militară a Caransebeșului era mult mai vie în sufletul Românilor, — și numai la câteva luni dela ieșirea edictului împărătesc și dela faptele înființare a scaunului episcopesc din acest oraș, Oravițenii — cu desconsiderarea tuturor acestor considerații de ordin tradițional și local — conștiinți de sublima misiune a episcopiei în slujba marilor și permanentelor porunci ale vieții național-cultural și religioase ale Banatului — pun, pentru primată, în discuție, deschis și cu toată îndrăzneala, problema *Episcopiei Banatului*, cerând episcopului Ioan Popasu, să-și strămute scaunul vlădicesc dela Caransebeș la Oravița.

Pentru a se cunoaște mai bine mobilul care a dat naștere acestui interesant, îndrăzneț

și simptomatic memoriu, — și pentru a ilustra odată mai mult că aceleași cauze produc totdeauna aceleași efecte, și că stările de azi din Caransebeș și din Banat în general, cu puține excepții, sunt identice cu cele de acum 73 ani, reproduc, în cele ce urmează, în întregime, memoriul Oravițenilor:

„*Ilustrisime Domnule Episcop!*
Domnule nouă prea'ndurate,

Pronia dumnezeiască și înalta grație a Maiestății Sale Preagrațiosului Monarh al nostru, au binevoit după atâtea suspinuri și umilite rugări ale poporului românesc, la propunerea Escelenței Sale Domnului Arhi-Episcop și Mitropolit al nostru Baron de Șaguna, pre Ilustritatea Voastră prin înalta Resoluțiune din 8 Iulie 1865, de Episcopul nostru al Românilor din Dieceza Caransebeșului preagrațios a Vă denumi, hotărând Scaunul Episcopesc în orașul Caransebeș, vechiul loc de locuință a Episcopilor românești din veacurile cele trecute, care act de înaltă grație a Maiestății Sale, nespūsă bucurie în Inimile tuturor Românilor a produs.

Insă privind la *îndepărtarea* Scaunului Episcopesc de centrul Diecezei, și luând în privință *pedecile* cele mari ce nise pun tuturor creștinilor de religia greco-orientală din locurile cele îndepărtate a călători până la Caransebeș, mai vârtos în timp de iarnă, vrând în trebile religionare, rugările noastre a subșterne, o neprevăzută *îngrijorare* pe toți ni-au cuprins, din care cauză îndrăsnim a alerga la grația Ilustrității Voastre — precum și o *deputație* din mijlocul nostru, mai înainte cu vre-o câteva luni, având norocire în mijlocul nostru a Vă bineventa, umilit în numele comunei *V-au rugat* și acuma Vă rugăm, ca să Vă îndurați nu numai grațios a primi de a *Vă transmuta din Caransebeș cu Reședința la Oravița Montană*, ci și la mai înaltele locuri, îngăduință pentru transmutarea Scaunului Episcopesc aicea grațios a mijloci, din următoarele motive:

1. Deși în veacurile cele trecute reședința Episcopilor românești a fost în Caransebeș precum se știe și Istoria dovedește, *în timpurile acelea orașul Caransebeș a fost potrivit pentru Scaunul Episcopiei*, căci creștinii de această Dieceză atârănători, erau concentrați împrejurul acestui oraș, și apoi în trebile sale religionare lesne și fără de nicio daună puteau călători la Episcopie, și în scurt timp trebile sale acolo a le fini, și așa reînturna înapoi la ai săi, deoarece și în Timișoara era al doilea Scaun Episcopesc, și creștinii din acelea părți se trăgiau la acea Dieceză, — iară *astăzi*

partea cea mai mare din creștinii greco-orientali ai Diecezei Timișorii se țin de Episcopia Caransebeșului și *au câte 12 și mai multe Stațiuni până la Scaunul Episcopiei la Caransebeș a călători*, care călătorii totdeauna sunt cu mari spese și daune a noastre a tuturor încopciate.

2. Toate aceste *neplăceri, spese și îngrijorări deodată s'ar șterge, de s'ar muta Scaunul Episcopesc la Oravița Montană*, devreme ce acest Oraș zace mai în centrul Diecezei și din toate părțile până la Oravița drumurile sunt făcute, dar și drumul de fier carele dela Oravița până la Dunăre și până către Timișoara e gata, foarte tare ajută și înlesnește comunicația cu acest oraș.

3. *Inteligenția* în acest oraș e foarte mare, dreptaceea introducându-se aicea *Seminarul* și alte școale pentru creșterea tinerimei, ar putea tinerimea cel mai mare *progres* face întru învățături și creștere, *care scop în Caransebeș niciodată nu s'o putea ajunge, dară mai vârtos de s'ar strica în curgerea timpului Confiniul militar, atuncea va rămânea Caransebeșul o comună fără de toată însemnătatea.*

4. Toți locuitorii nu numai din Oravița și din cea mai mare parte a Diecezei de religia greco-orientală, ci și frații nostri Germani de aicea dinpreună cu noi dorim și umilit Vă rugăm, ca să binevoiți grațios a primi de a Vă muta scaunul Episcopiei la Oravița.

5. Fiindcă în Caransebeș *Reședința* e cu totul *slabă* și nu se poate locui într'ansa, iară case potrivite pentru Reședința Episcopescă nu să află, și care și sunt, prețul chiriei e așa de mare, cât din *veniturile* cele mici ale Episcopiei, fără vederoasa daună a vezei episcopesti d'abia se poate împăca; — iară în Oravița se află mai multe zidiri foarte potrivite nu numai pentru Reședință episcopescă, ci și pentru Seminar și pentru alte școale de creștere, deci sperăm că de nu le vom putea dobândi fără de nicio plată pentru Reședința Ilustrității Voastre, dar totuși pe un preț foarte mic sigur le vom câștiga; — pe lângă aceea ne legătuim de Veți binevoi a avea înalta grație aicea la noi a Vă muta, după puțință cu ceilalți locuitori din părțile acestea a Diecezei spre câștigarea unei Reședinți potrivite ajutor a da.

Intru altele și mai departe grației cei înalte arhipăstorești recomandându-ne și sărutând sfânta dreaptă, cu toată fiasca înaltă stimă rămânem, Ai Ilustrității Voastre
Oravița în Martie 1866.

Cei mai umiliți fii:

ss. **Iacob Popovici**, protopresbiter.

(ss) Alesiu Munteanu artist comunal, Indescifrabil (german), Indescifrabil notar comunal, Indescifrabil, (german), Kosta Demetrovici, Ioane Matesereanu, Ștefan Pașău, Dumitrie Popovici Epitrop și jurat, Dimitrie Popovici, Georg Petrovits, Alexander Popovits medic comitatens, Mihail Velcsan, A. Peter, Indescifrabil (german), Ioh. Mandzsuka, Atanasie Ștefan, Gavril Militici, M. Pavlovits, Kiril Pokrian, Demeter Pokrian, Georgie Nediciu, Petru Milleticiu, Constandin Popovici, Konstandin Purgaru, Mihael Popovici pictor, Filip Belcean, Pătru Draguescu, George Purgariu, Dimitriu Turcu pictor, Iohan Khun, Nicolau Apostolescu, Vasile Velcean, Georgie Popovici, Eftimie Popovici, Franș Popovits, Iosif Novacu Docinte, Paul Schäfen, Coloman Sterio Indescifrabil (german), Carl Knoblaue, Iulius Schnabel für isrl. Cultus Gemeinde, Dimitrie Kuku, Georgie Kuku, Dimitrie Panescu, Georg Welcsan, Vasilie Popovici, Indescifrabil (german), Iosef Kremser, Mihai Pageu, Nicolae Teseku, Mihail Pătășak, Iliu Purgaru, Nicolae Andricia, Dimitrie Lazear“.

Memoriul s'a înregistrat la 17 Martie 1866 și se află în Arhiva Consistorului sub Nr. 427 ill 1866.

Multe din adevărurile exprimate aici, cu o bătrânească prevedere și clar-viziune, sunt și azi tot atât de actuale ca și la 1866. Atunci de ce oare li se refuză cinstea de a fi înfăptuite pentru binele și viitorul națiunii și al Bisericii strămoșești din Banat?

Prof. Gh. Cotoșman.

Un popas și o biruință.

Generația de absolvenți ai Institutului teologic din Caransebeș, care a învățat carte în zilele marelui episcop Ioan Popasu; care a asistat la nașterea acestui organ de publicitate al eparhiei, împăturând și făcând prima expediție a „Foi Diecezane“; — generația care a întemeiat societatea de lectură a studenților dela teologia noastră; — generația care a înscris multe pagini în istoria națională și religioasă a eparhiei noastre; — care a pregătit marea epopee a întregirii neamului, — după un drum lung, anevoios, plin de peripeții și de sacrificii a făcut săptămâna trecută un popas la umbra Institutului, care le-a pus în desaga inimii și a minții o merinde pentru drumul spinos al vieții, ce nici azi nu li s'a epuizat.

Fericiții jubilanți: Traian Oprea, protopopul Vârșetului, Ioan Alexandrescu, paroh în Breazova, Nicolae Brândeșu-Surducu mic, Avram Ciocoiu-Vucova, Ilie Ciorei-Broșteni, Aurel Iana-Măidan, Gh. Iancovici-Monoștur, Eftimie Lăpăduș-Căvărău, Ioan Nicorescu-Jabăr și Ioan Prișcu, 10 din 15 absolvenți de acum 50 ani, privind îndărăt la ~~lumea~~ străbătut, pot fi mândri că au lăsat în

urmă o dâră de lumină, care a luminat și încă va mai lumina calea multor generații de fii credincioși ai eparhiei noastre, mulți dintre ei ajunși azi pe treapta cea mai înaltă a ierarhiei sociale, culturale și politice, din cuprinsul țării întregite.

(Urmează)

G. C.

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

de Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

După moartea mitropolitului Raiaci, bănățenii se întreabă din nou dacă e oportun să ia parte la alegerea patriarhului sârbesc. În memoriul său cu data de Ianuarie 1862 din Timișoara, intitulat: „Ortodoxia noastră și Carlovițul“ Andreiu Mocioni ajunge la concluzia că ei nu trebuie să-și mai trimită delegații la sinodul electoral ci trebuie să caute a-și asigura autonomia bisericească în înțelegere cu Andrei Șaguna¹⁾.

În Martie 1862 o nouă deputațiune de ardeleni, bănățeni și bucovineni se prezintă la Viena înaintând împăratului o altă petiție prin arihiducele Rainer, rezultatul nu fu decât cuvântul împăratului că voește „ca biserica română ortodoxă să fie constituită de sine²⁾“.

La 25 Iunie 1863, bănățenii înaintează o nouă petiție monarhului în care pe lângă drepturi politice se mai cere și despărțirea ierarhică de Sârbi³⁾, iar Șaguna îndeamnă și pe episcopul Procopie Ivacicovici al Aradului, să înainteze împreună cu bărbații mai de seamă ai părților ungurene o petiție prin care să ceară reactivarea mitropoliei ardeleni⁴⁾. În ziua în care bănățenii își înaintau petiția lor, împăratul își exprimă și mai pozitiv intenția de a da Românilor o mitropolie proprie, coordonată celei sârbești⁵⁾. Totuși actul definitiv întârzie încă, ceace-l face pe Șaguna în Maiu 1864 să țină un nou sinod și să înainteze o nouă petiție⁶⁾.

Veni și vremea alegerii noului patriarh sârbesc; în acest scop sinodul fusese convocat pentru data de 1 August 1864, dar Românii din Banat și Ungaria comunicară comisarului împărațesc că ei refuză să ia parte la sinod, iar monarhului îi expediară o nouă petiție⁷⁾. Ca

1) G. Barișiu o. c. III p. 128—129.

2) I. Lupăș o. c. p. 327—328.

3) Dr. G. Popovici o. c. p. 375.

4) I. Lupăș o. c. p. 336.

5) Idem I. c.

6) Dr. G. Popovici o. c. p. 378.

7) G. Barișiu o. c. III. p. 278—279.

patriarh fu ales Samuil Maşirevici (1864-74) care în 13-14 August 1864 ţinu un sinod, în care după stăruinţele împăratului Sârbii aduseră în principiu despărţirea ierarhică, urmând ca cele două biserici să stea numai în legătură spirituală una cu alta⁸⁾. Astfel putu să urmeze autograful imperial din 24 Decembrie 1864, publicat la 3 Ianuarie 1865⁹⁾ prin care împăratul încuviinţează înfiinţarea mitropoliei ardelenene şi numeşte pe Şaguna ca arhiepiscop şi mitropolit al Românilor din Transilvania şi Ungaria¹⁰⁾.

După ce Şaguna, în fruntea unei numeroase deputaţiuni, mulţumi împăratului pentru mărinosul său gest¹¹⁾ urmară lucrările pentru definitivarea hotărârii împărăteşti. La 2 şi 5 Martie 1865 se ţinu la Carloviţ o consfătuire cu delegaţii Români sub prezidenţia mitropolitului Şaguna pentru iniţierea lucrărilor de reparaţiune¹²⁾. Delegaţii noştri au cerut ca în Banat să li se dea două episcopii, la Caransebeş şi la Timişoara, cari împreună cu cea deja Arad să fie sufragane noii mitropolii. Cererea aceasta însă n'a fost admisă; deaceia rămâne să se reactiveze numai episcopia Caransebeşului care să se compună din protopopiatele: Lugoj, Caransebeş, Mehadia şi Oraviţa cu populaţiune curat românească; apoi din protopopiatele Biserica Albă cu 32 comune româneşti şi 9 mixte, Vârşeţ cu 25 comune româneşti şi 10 mixte, Făgetului curat românesc şi Ciacovei având şi parohii mixte¹³⁾. Protopopiatele: Lipova, Belinţ, Comloşul-Bănăţan şi Timişoara fură alipite eparhiei Aradului¹⁴⁾ iar în privinţa protopopiatelor Panciova, Becicherec, Chichinda şi Cenad urma să se facă o nouă statistică, pe principiul că unde un element întrece cu 5% pe celălalt în număr, comuna să fie anexată ierarhiei respective¹⁵⁾.

(Urmează).

Ş T I R I

Distincţie. Prea Sfinţitul Părinte Episcop a distins cu brâu roşu pe preotul Ilie Ciorei din Broşteni. Distincţia e o frumoasă gratulare de ziua onomastică a părintelui Ciorei. Felicitări!

Donaţiune. Dna Maria Horneanszky din Eger, Ungaria, originară din Caransebeş, a depus la Cassa diecezană suma de Lei 500 pe seama sfintei Mânăstiri dela Isvor. Mulţumirile noastre sincere!

8) Dr. G. Popovici o. c. p. 378; I. Lupaş o. c. p. 337.

9) Dr. G. Popovici o. c. p. 379.

10) G. Bariţiu o. c. III p. 290.

11) Dr. G. Popovici o. c. p. 379.

12) Idem I. c.

13) Idem o. c. p. 380.

14) Idem o. c. p. 381.

15) Dr. G. Popoviciu o. c. p. 380.

„Metoadele“ uniute în Banat. — Isprava unui preot unit. — Preotul unit din comuna Vărădia-Caraş, a fost suspendat — pentru purtare incorectă — şi drept răzbunare contra bisericii sale, cercetează adunările baptiste. Astfel a fost şi la adunările sectare din Vrani, în zilele de 9 şi 10 I. c.

Şi în ortodoxie au fost preoţi pedepsiţi, dar aceştia au suportat cu resemnare consecinţele fireşti ale actelor lor.

Aşa preoţi are unaţia?

De ce ne-am mira văzând absurdele polemici şi vrăjmaşii ale unaţiilor?!

*

Ştirea de mai sus o dăm așa cum am primit-o. Din cauza aglomerării materialului ştirea aceasta va ţine loc articolului în continuare „Cum s'a lăţit unaţia în Banat!“

Chestionarele şi fotografiile restante ar fi bine să se trimită locului indicat!

Nr. 4379 B ex 1938.

Concurs.

Se publică concurs pentru primirea de studenţi în Academia teologică din Caransebeş pe anul şcolar 1938/1939 cu termenul de 15 Septembrie a. c. Cererile sunt a se înainta Consiliului eparhial prin oficiile protopopeşti până la 15 Septembrie a. c.

La cereri se vor alătura următoarele documente:

1. Extras de botez;
2. Diploma de bacalaureat;
3. Certificat de moralitate dela Oficiul Parohial, vizat de către Oficiul protopopesc;
4. Certificat dela medicul Academiei teologice că petiţionarul este deplin sănătos şi fără defecte.

5. Declaraţiunea părinţilor sau a tutorelui că vor suporta toate cheltuelile cu întreţinerea petiţionarului în Internatul Academiei Teologice.

Se observă că toţi studenţii Academiei teologice ai căror părinţi nu locuiesc în Caransebeş sunt obligaţi să locuiască în Internat şi până cel mult la 31 Decembrie 1938, fiecare student va trebui să-şi procure uniforma (reverendă).

Conform decretului lege Nr. 1960 începând cu anul 1938/1939 absolvenţii Academiei noastre teologice îşi pot lua diploma de licenţă în teologie sau Magistru în teologie.

Deci invităm On. Părinte ca să îndemne cât mai mulţi tineri a se înscrie la Academia noastră teologică.

Caransebeş din şedinţa Consiliului eparhial ținută în 15 Iulie 1938.

Episcopul:

† VASILE

Nr. 4380 E 1938.

Note oficiale.

Se aduce la cunoștință studenților, dela Academia teologică, că înscrierile la Academie se fac în anul acesta în zilele de 28-30 Septembrie a. c.

Asupra cazurilor de întârziere din motive binecuvântate decide Consiliul eparhial

La înscriere se solvesc următoarele taxe:

a) Didactrul Lei 300;

b) Pentru fondul de ajutorare „Ioan Popasu“ Lei 50;

c) Pentru fondul de excursii Lei 50;

d) Pentru societatea de lectură „Ioan Popasu“ Lei 50;

e) Pentru folosirea mobilierului Lei 100.

Examenele de corigență, de curs și examenele generale se țin începând din 26 Septembrie, iar prelegerile se încep la 1 Octombrie a. c.

Taxa anuală pentru internat care după înprejurări se poate majora este de Lei 8000 (optmii) pe întreg anul școlar, nu se reduce sub nici un motiv și se plătește anticipativ în patru rate de câte Lei 2000 (două mii) și anume rata I-a la scriere, rata II-a la 15 Noembrie a. c., rata III-a până la 31 Ianuarie 1939 și rata IV-a până la 15 Aprilie 1939.

De haine de pat, de rufărie și de spălatul și curățitul lor se vor îngriji studenții. Tot așa și de tacâmurile necesare la intrarea în internat.

Episcopul:

† VASILE

Nr. 4271 Sc 1938.

Ministerul Cultelor și Artelor ne comunică în copie adresa Străjei Țării Nr. 18632/1938 referitoare la condițiile în care aceasta eliberează autorizațiile de funcționare a coloniilor și taberelor cu tineret, spre a se aduce la cunoștința preoților.

Adresa e de următorul cuprins:

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că, în conformitate cu Legea și Regulamentul Străjii Țării coloniile și taberile cu tineret între 7-18 ani băeți și 7-21 ani fete sunt supuse controlului și îndrumării acestei instituții.

Față de cele de mai sus socotim necesar să vă rugăm să binevoți a dispune să se comunice tuturor organelor Dvs. în subordine, care ar fi în situația de a organiza colonii și tabere că trebuie să aibe autorizația scrisă de funcționare eliberată de Straja Țării care se dă respectându-se următoarele condițiuni:

1. Toți participanții să fie de același sex. Nu se admit tabere sau colonii mixte.

2. Să nu se desfășoare la colonie vreo activitate tendențioasă.

3. Să fie asigurat controlul și asistența medicală printrun serviciu medical care va îngriji și răspunde de buna stare sanitară a coloniei.

4. Pavilionul Național să fie conform prescripțiilor Regulamentului special (catargul cel puțin 10 m. maximum 20 m. înălțime, iar Pavilionul va avea dimensiunile 1,25/2,50 m. crescând în raport cu înălțimea catargului) nu se admite nici un alt Pavilion.

5. Să aibă un comandant străjer care va avea în grijă executarea programului străjeresc. Acest comandant poate fi propus de instituția organizatoare dar el trebuie să fie autorizat special de Straja Țării. În cazul când autoritatea organizatoare n'are nici o propunere comandantul de străjeri va fi numit direct de Straja Țării. Comandantului străjer trebuie să i-se asigure cel puțin transportul și întreținerea în bune condițiuni și în mod gratuit.

Odată cu cererea de autorizație care trebuie să cuprindă datele de mai sus se va comunica și numele conducătorului, localitatea unde va funcționa colonia, capacitatea localului, numărul și numele participanților.

În speranța unei bune aprecieri a trudei noastre Vă rugăm să primiți în străjerescul

Sănătate!

Comandantul Străjii Țării
ss. Prof. St. Soimescu.

(L. S.)

Directorul îndrumării
ss. Eug. Potonțu.

Caransebeș în 9 Iulie 1938,

Episcopul:

† VASILE

Nr. 4400 B ex 1938.

Se aduce la cunoștință că Direcțiunea Generală a C. F. R. a aprobat sub Nr. 107253 din 12 Iulie a. c. următoarele:

„Participanții la hramul Mănăstirii „Isvorul Miron“ din Marginea beneficiază de 50% reducere din taxele tarifului tren de persoane pe liniile Caransebeș-Lugoj-Marginea; Arad-Ilia-Marginea și Teiuș-Ilia-Marginea, dacă vor pleca între 19 VII-20 VII 1938 și se vor înapoiia din Marginea între 20 VII-21 VII 1938 inclusiv.

La ducere călătorul va avea bilet cu preț întreg.

Înapoierea se va face gratuit pe baza aceluiaș bilet vizat de stația Marginea fără nici o altă formalitate.

Nu se admite întreruperea călătoriei nici la ducere nici la înapoiere și nici schimbarea rutei la înapoiere. Se admite schimbarea clasei la o clasă superioară, plătindu-se în plus diferența cu 50% reducere între tariful întreg al celor două clase.

Suplimentul de tren accelerat și tichetul de tren rapid se vor plăti integral, atât la ducere cât și la înapoiere“.

În urmăre să se aducă la cunoștința credincioșilor această înlesnire spre a participa cât mai mulți la pelerinajul dela 20 Iulie — sf. Prooroc Ilie — a. c.

Caransebeș, 16 Iulie 1938.

Nr. 3892 Sc 1938.

Ministerul Cultelor și Artelor ne comunică sub Nr. 24641/1938 din 17 Iunie a. c. următoarea adresă a Ministerului Sănătății:

Domnule Ministru,

Acest departament a intensificat în ultimul timp măsurile în vederea propagandei, în mediul rural pentru igiena individuală și pentru salubritatea locuințelor. Printre aceste măsuri Ministerul a instituit în Basarabia cu ajutorul tuturor organelor aparținând Instituțiilor de stat o săptămână a curățeniei care a dat cele mai bune rezultate atât pentru combaterea Tifusului Exantematic ce a bântuit în acest an cât și în genere pentru promovarea sănătății publice.

Având în vedere aceste bune rezultate Ministerul intenționează a legifera săptămâna igienei care ar urma să se execute sistematic și cu caracter obligatoriu în toată țara de 2 ori pe an.

Pentru a se obține rezultate cât mai complete în sensul celor mai sus expuse avem onoare a Vă ruga Domnule Ministru să binevoiți a da dispozițiuni ca atât în cadrul săptămânei igienei ce se va fixa în diferitele părți din țară cât și în cadrul activității zilnice desfășurate în localitățile respective toți preoții din țară și mai ales acei ce activează în mediul rural să colaboreze activ cu organele noastre sanitare îmbrățișând în activitatea lor problemele igienico-sanitare cari sunt specifice localității și populațiunii locale.

Ministru
(ss) indiscifrabil.

Directorul Sănătății
(ss) indiscifrabil.

Cunoscând și apreciind preoțimea noastră importanța propagandei igienico-sanitare pentru populația satelor noastre, cu moravuri și tradiții atât de curate, să-și dea truda ca, în colaborare cu organele ce se vor institui prin lege, să mențină și perpetueze nivelul curățeniei trupesti în poporul nostru de aici.

Caransebeș în 27 Iunie 1938.

Episcopul:
† VASILE

CONCURS.

Pentru întregirea postului de preot la parohia de clasa II din comuna Socolari protopresbiteratul Bisericii-albe, devenit vacant pe urma abdicării preotului Ilie Miciuru, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană, pe lângă următoarele

Beneficii:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 64 jugăre.
2. În lipsă de casă parohială preotul ales se va îngriji singur de locuință.
3. Stola fixată de consiliul parohial.
4. Bir parohial nu este.
5. Dările după pământul ținut de preot, se va plăti de preotul ales.
6. Alesul este obligat a preda religia școlarilor de rit ortodox fără altă remunerație.

Concurenții cvalificați pentru parohiile de clasa II-a, având binecuzântarea Prea Sfințitului Episcop diecezan, își vor înainta cererile de recurs consiliului parohial ort. rom. din comuna Socolari, prin Prea Onor. oficiu Protopresbiter al Bisericii-albe.

Candidații se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare cu aprobarea Prea Onoratului Domn Protopresbiter tractual în sf. noastră Biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipic, oratorie și serviciu, dar nicidecum în ziua alegerii.

Socolari din ședința consiliului parohial, ținută la 17 Aprilie 1938.

Președinte

Ștefan Ania m. p.
adm. par.

Notar

Ioan Duma m. p.
învățător.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Oravițan protopresbiter.

Nr. 3638 B ex 1938.

Acest concurs se publică, cu aceea că stola rămâne cea uzitată până acuma, consiliul parohial neavând competența de a stabili noi taxe ștolare, iar în ceea ce privește birul parohial, în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza decisului Consistorial ddto 3 Martie 1914 și respectiv 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B, ridicat și la valoare de concluz sinodal cu concluzul Nr. protoc. 33 ex 1914, precum și având în vedere decisiunea Consistorului mitropolitan Nr. 358/1938 din 13 Novembre 1929 — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută în 30 Iunie 1938.

Episcopul:
† VASILE